

Dertli baş -6/ romanyň dowamy

Category: Kitapcy, Romanlar, Sözler
написано kitapcy | 24 январа, 2025
Dertli baş -6/ romanyň dowamy 11.

Ýurtda uruş barýardy. Onuň başlanyna üç ýyl geçenem bolsa, soňy görünmeýärdi. Şol günleriň gijeleri hem edil adamlaryň ýüregi kimin sowukdy. Iki-ýeke eşek aňňyryp, it üýräýmese, obada sygyrlar molap, horaz gygyrjak gümany ýokdy. Il bende-de iýere owkat galmandy. Adamlar galla baryny fronta iberip, özleri ölmezödi halda güzeran dolaýardylar. Gün içinde bir gezek gazanyň gulagy gyzanokdy, tamdyrlarda nan ýapylanokdy... Daňyň ümüş-tamşynda işikde at dükürdisine Gülmusa eje başyny ýassykdan galdyryp, diňşirgenip oturdy. Şo pille gelni Gülöwserem oýandy. Gapy batly-batly kakylady. Gülmusa eje gapa golaý duran ýerinden gygyrdy:

– Kimsiň?

– Gülmusa, dogan gorkmaň. Men oba şurasynyň başlygy Mele. Ýanymda raýon harby komissariatyndan adam bar. Olar sizi görmek üçin gelipdirler.

Gülmusa Meläni sesinden tanady-da, gapyny açdy. Çyranyň öçügsi yşygyna onyň ýüzi zordan saýgarýardy.

Gülmusa eje giňlige salyp gepledi.

– Näme habar Mele, eýgilikmi?

– Eýgilik bolsa, şeýdip ýüzümüzizi garaňka tutup geljekmi, dogan?

Bu mahal bäbegini gujagyna gysan Gülöwser hem işigiň agzyna dykylyp geldi.

– Bimahal çagynda ärsiz-erkeksiz tünege topar gurap gelmäňiz gowulygyň alamaty-ha däl – diýip, ýaşmak astyndan eşidiler-eşidilmez madyrdady. Oňa üns berenem bolmady.

– Gülmusa, dogan, ine, bi ýoldaşlaryň bize gelmeginiň sebäbi bar.

– O nämäniň sebäbi, bahymrak aýtsaňyzlaň, ýüregim agzyndan çykyp gelýä. – Ýaşmakdan çykan sözlerde Gülmusa ejäniň ýüreginiň barha howpurgaýandygyny aňmak kyn däldi. -Bize

dahylly işmi?

– Hawa, bu hut hemmämize dahylly iş.

– Gep güjükletmän aýdyp bolmaýarmyka?

Mele Gülmusa ejäniň bu gürrüňinden soň sesini has-da gataltdy.

– Aýtmanmy, baý aýdarys-a. Siziň Narlyňyz ýanyňa birküç oglany alyp, frontdan gaçypdyr. Onuň Eýran ýurduna aşanyňy bize habar berdiler.

– Bu nähili gürrüň boldy? Eý, toba. – Gülmusa eje ýaşmagyna elini ýetirdi. – Urşa äkiden özüňiz, indem gaçyrdyrdyýýärsiňiz. Gör neneň masgaralyk!

– Bu gynansagam şeýle. Narly Watanyňa dönüklük etdi. Indem näme, gaçgak adam iru-giç öýüne, maşgalasyna dolanaýmaly. Biziň çakymyza görä, ol o ýanda uzak eglenmez. Geler, hökman geler. Özem ýüzüni garaňka tutup geler. Biziň bu barada size duýdyrmak borjumyz. Öýüňizi garawullamagymyz hem gerek. Siz bolsa ony gören dessiňize habar ediň. Şeýtseňiz, siziň üçinem, biziň üçinem gowy bolar. Ýogsam...

– Ýogsamy näme, şonam eşidip galaýsak? Haýbatmy?

– Isle haýbat diýip düşüniň, isle-de duýduryş. Bu adamlaryň ellerinde möhürli hatlaram bar. Gaçgagyň, Watanyňa dönüklük eden adamyň tutuş maşgalasynam obadan göçürmeli. Ine, şol hatda ýazylan zat. Men şoňa gynanýan. Ýöne gam çekmän, men ogluňyzdan belli-külly habar bolýança, size zat diýdirmen.

Gülöwser goram-gowşak boldy. Ol gujagyndaky bäbegi baryp düşeginde ýatyrdy. Soň onuň gulaklary gapylan ýaly zat eşitmedi. Ýogsam ol harby eşikli adam gaýnyna nämedir bir zatlary okap berýärdi, ony Mele arçyn türkmençeläbem düşündirýärdi...

Şol günden başlabam Gülmusa ejäniňem, gelniniňem ugry bolmady. Köçä, oba arasyna çykmaga-da il-ulusdan, obadaşlaryndan utandylar. “Ýeri, edýäniň näme, oglum. Dönüklük biziňkilere ýaraşmaz. Kimden sapak aldyň guzym, indi kim seniň dadyňa ýetişer?” Ol üç-dört günläp içini gepledip gezdi.

Aradan ýigrimi gün çemesi wagt geçipdi. Narly yzyna dolanmadam, ondan habar-hatyram düşmedi. Harby komissariatdan welin olaryň öýüne gatnaw kesilmedi. Günde-günaşa bimaza edilip, üstlerine haýbat barysy atyldy.

Soňky günler Gülmusa ejäniň ýüregi nämedir bir zatlary syzýardy. Narly o ýana aşan bolsa, ol hökman daýylarynyňka barandyr. Bardygy ony Nowruzyň öz penasyna aljakdygyna, hossar çykjakdygyna gözi ýetip durandyr onuň. Bu hökman şeýledir. Şu oýlary kellesine getiribem, gelni Gülöwsere sala saldy.

– Gelin, görýäň-ä. Dönügiň maşgalasy diýip bizi ol berilýänje ölmezödi bugdaý paýymyzdanam kesdiler. Ýurtdan göçüriljek günümüzem daşda däl. Şoň üçinem, gel, men bir bagtymy synap göreýin

– Näme etsem diýýäň, enesi?!

– Eýrana gidägede Narlyny tapsam, baryny bolşy-bolşy ýaly gürrüň bersem, ony höre-köşeläbem alyp gaýtsam. Hä, neneň görýäň? Başararmykam?

– Bilmedim-dä. Gaçmagy ýüregine düwen bolsa, zzyňyza düşup geläýermikä? Hemmämizden geçer welin, gelmez. Häzir geläýse, özüne niçeme ýylyň gazamadynyň garaşýandygyny ol bilipjik durandyr.

– Onyň-a dogry, gelin, arkasyna-ha kakmazlar. “Eliň bilen etdiňmi, egniň bilenem çek” diýerler. Dogry-da, ol sebäpli bi çagalarda, bizde näme günä bar? “Günäliň oduna bigünä ýanar” etmek bolmaz ahyryn. Belki, men oňa şu zatlary düşündirip bilerin.

– Onçasyny özüňiz biliň, enesi. Ýogsa-da siz nädip o ýana geçersiňiz? Serhet saklawy ozalkylardanmam berkmişäin.

– Wah, oglumy getirip biljegime gözleri ýetse, höküwmediň özem eltip geler-le welin, ýamany ol şol taýda bar bolsa diýsene.

– Ýok bolsa, ýoklugyny aýdarsyň-da. Belki ol gaçanam dälidir. Gülmusa eje Narlyly meseläni bişirdim edip, Oba şurasynyň başlygynyňka bakan höwür- hyjuwly ýöredi...

Oňa serhetden agansoň öz dogduk obasyny gözläp ýörmeli bolmady. Gülmusa bu aralygy Garabäpbe pahyr bilen telim gezek geçipdi. Kakasynyň olary bir ata mündürüp, pata berip goýbereninden bäri-de ýigrim baş ýyl geçipdi. Şol günki ýolda bolan waka onuň ömür ýadynda galypdy.

Ol Çukur obasyna golaýlapdy. Öz öýleriniň, çagalyk ýyllarynyň geçen ýerlerini görüp, gözünüň owasy ýaşdan doldy. Kakasy Salman baýyň, ejesi pahyryň oturyp-turan ýerleri göz atuwyna

gelip direldi. Ony giň küňreli howluda garşy alan Nowruz baýyň özi boldy. Gülmusa ony görenden tanady.

– Nowruz! – Ol sen-men ýok, baryp ony gujaklady. – Gardaşym, gardaş janym.

Nowruz aňka-taňka boldy.

– Nireden çykdyň, uýam, didaryňyzy görmäge zar bolduk.

– Takdyrym meni şu ýerik getirdi. Didaryňyzy görmek bagty bar ekeni, indi ölsem-de armanym ýok. Men oglumy yzarlap geldim... Tanyş ses eşiden Narly daş çykdy.

– Eje!

Eneli-ogul gujaklaşyp, kän oturdy. Gülmusa ejäniň aglamakdan ýüzi kesmekläp, gözleri pökgeripdi. Ol aglap oturyşyna:

– Hany Nargül ejem görnenok-la? – diýdi.

– Ejem doganlarynynka gidipdi, seniň geleniňi eşitsedi, uçupjyk gelerdi. Men onuň yzyndan adam iberäýerin.

– Ýok, Nowruz, oňa meniň wagtym ýok. Men häziriň özünde yzyna dolanmaly. Serhetde maňa garaşyp oturandyrlar. Jany sag bolsa bolýar.

– Aşgazanyň diýip, öňly iyip-içip bilenok. “Wah, giýew bolsady” diýip, hemişe Garabäpbäň adyny tutup ýör.

– Näşin aýdýaň. Garabäpbe bolan bolsady, bir alajyny ederdi. Ýöne agyryly aşgazanyň nädip bejerilýänini menem aýdyp bilerdim. Bir-ä mekgejöweniň gultpagyny gaýnadyp içirderdi. Birem ýandagyň dänelän mahaly başyny alagada gaýnadyp bererdi. Aý, ol her kimi bir tär bilen bejererdi-dä, bägül bilenem aşgazany bejerip bolar diýýärdi. Başga bir zat ýadymda. “Keýik böwregi” diýilýän ösümlük diňe aşgazany bejerýändir” diýerdi. Wah, onuň bilmeýän zady barmydy näme? Siz ejeme aýdyň, meň agzan zatlarymy berjaý etsin, sagalyp ötägider.

– Ejem gorgülini dert basypdyr. Aýaklary gury agyryp ýatyrnok.

– Onuň çäresem bar. Goýny soýan badyňyza onuň derisini aýaklaryna geýdirip saklaň.

– Bä, uýam, sen-ä tebibem bolaýypsyň.

– Tebiplik nire, zat nire? Garabäpbe pahyrdan eşiden, goren zatlarym. Hälem köpýsi ýadymdan çykyşypdyr. Seň özüň neneň, Nowruz? Janyň sagmy? Köne derdiň gaýtalanok dälmi?

– Hudaýa şükür, saglygyndan nägile däl. Soňky günler birneme kükregim agyrjak ýaly edýä, aý, olam sowukdan-beýlekidendir-dä. Ýogsa-da hany sen tebip bolsaň, maňa-da bir derman salgy ber!

– Kükregiň agyrsa, owlagyň bagryny sary ýag bilen gowrup iýiber. Ol meniň özümde-de bolupdy.

Olar öňlerine çay-nahar aldylar.

– Uýam, ýurduňyz neneň, dogan-garyndaşlar sagmy? – Nowruz Gülmusadan sorady.

– Ýurdumyzda uruş gidýär. Paşist bilen garpyşyldy. Ilki-hä tutha-tutluk, basha baslyk, adam bary öýjügi bozulan balarysy ýaly derbi-dagyn boldy. Bigünä adamlar gyrgyna berildi. Garabäpbe-de... Narly gürrüň berendirle. O pahyryň nirede jaýlanylanam belli bolmady. Indem her günde urşa adam iberilýär. Dogrusy, adamam galmady obada. Gelýänem ýok, iki-ýeke maýyp-müjrup bolaýmasa. Ine, Narly hem özi yaly oglanlar bilen urşa diyip gidipdi. Höküwmet onuň bäräk geçen gününden habarly.

– Eje jan, sen bir zada düşüň. Gitler diýen basybalyjy öňünden çykan adamlary ýalmap-ýuwdup gelýä diýýä, asyl olaryň öňünde durar ýaly dälmişin. Onsoň bizem bu gýrrüňi eşitdik-de, iki-üç oglan bolup, başymyzy aman gutaralyň diýdik. Men-ä öz daýymyňka gaýtdym. Olar hem obalara siňdiler. Barybir, bizi tapyp bilmezler diýişdik.

Gulmusa oglunyň gürrüňiniň soňuna deniç garaşdy, sözünü bölmedi.

– Hawa, oglum, sen-ä uruşdan gaçyp, başyňy gutarypsyň. Biziň başymyzda welin itiň günü. Iýenimiz- ilki-günüň gargyşy, “dönügiň maşgalasy” diýibem köçä çykarlygymyz galmady. Ojagaz berilýänje azygymyzdanam kesildik. Indem...

– Eje, sen meniň yzymdan gelldiňmi?

– Hawa, guzym.

– Eger gitmesem.

– Eger gitmeseň... – Gülmusa öýdäkileriň ýüzüne birin-birin seredip çykdy. – Eger gitmeseň oglum, bizi – ähli çagalaňňy, “watan dönüginin maşgalasy” diýägede, sowuk ýurtlara sürgün etjekler.

– Eje, özüň bilýäň, obamyzyň nebir güler ýüzli oglanlarynyň öldi habary geldi, niçesine dereksiz ýitdi diýdiler. Ol paşist biziňkileri ýöne palaç ýatyran ýaly gyryp tükedip gelýämişindä! Onsoň biz o ýere baryp ölenden, keseki ýurda aşanymyzy gowy gördük. Ine, Nowruz daýymam “ Bu ýerde ýaşaber, özüm öýli-işikli ederin” diýýär.

– Hawa, uýam. Men eýýäm ony öýermegiň gamyny edip ýörün.

– Ýok, gardaş, oglum meniň bilen gider, näme jeza berselerem, jezasyny çekmeli bor. Belki, günäsi geçiler.

– Öldüräýseler näme?

– Öldürjek bolsalar, men bu ýere gelmezdim. Onsoňam sen adam öldüren ganhor däl ahyryn. Meýletin barsaň, günäň ýeňlär.

– Eje, sen maňa gideli diýme. – Narly dyzyna çöküp ýalbardy.

– Betbagtlyk ejiz adamy-da mert edýändir, balam. Ýalbarybam oturma. Sen erkek kişi ahyryn. Onsoňam çagajyklaryň Sibirde gözünuniň açylaryny isläp duran dälsiň. Men olara söz berdim. Narla ejesi bilen ylalaşaymakdan başga zat galmady. Olary Nowruz baýyň özi araçäge çenli ugradyşdy.

– Ýürdumyz aýra, birek-biregiň toý-ýasyna-da görnüp bolanok, uýam.

– Hawa, bu ykbal işi, her kime öz ýurdunda uzak hem bagtly ýaşamak nesip etsin. Bilip bolmaz, adamyň basynda ne gowga, ne gussa bar. Birek-birekden razy bolmaly.

Olar sagbollaşyp, serhetden bäre geçdiler. Ine, şu ýerde-de Narlynyň iki elini yzyna gaňryp daňdylar. Özüni hem oba şurasynyň jaýyna getirdiler. Gülöwserem, çagajyklaram şu ýerdedi. Ýöne olary “dönügiň” ýanyna goýbermediler. Bu ýere “hä” diýmän, iki at goşulan araba geldi. Oňa arabakeş Tagan golakdan başga iki adam bilen Narly mündi. Şu ýerde Narly çagalaryna bakyp, nämedir bir zatlar diýdi. Onuň sesi arabanyň tigirleriniň jygyldysy bilen oňly eşidilmedem. Gözýaşa boglup oturan Gülöwser bolsa gundagyny gujagyna gysyp, üç ýaşlyja Kakamyradyň hem elinden tutup durdy. Kakamyrat uzak saklanmady, ejesiniň elinden skpdy-da:

– Ka-ka, ka-ka, sen nirä? – diýip gygyrdy. Arabanyň yzyna düşübem esli ýere çenli ylgady. Yetip bilmejegini bilip, oturyp aglady.

Narlynyň oglunyň bolşuna ýüregi awady.

– Doganlar, siz maňa oguljygym bilen hoşlaşmaga maý beriň – diýip, ýalbardy.

– Gap sesiňi, dönük, lal bolup oturmasaň, gitdiň – diýdi-de, oturanlaryň pişge murtlusy elini sapaňçasyna ýetirdi.

– Siz meni nirä alyp barýarsyňyz?

– Ony harby tribunal çözer.

Gülmusa eje arabanyň tot-tozanyňa garylan agtyjagyny ýerinden turzup, üst-başyny kakşdyrdy. Soňam:

– Ýör, oglum, ýör. Basym kakaňam geler – diýip, gözleriniň ýaşyny gyňajynyň ujy bilen süpürdi.

... Şol wakadan soň aradan ýarym aý çemesi wagt geçipdi. Narlydan gelen ilkinji haty öýdäkilere sesli okap berende, Gülöwserem, Gülmusa eje-de möňňürip aglaşypdylar. Goňşy-golamlar gelip, olaryň agysyna goşulypdy. Olar Narlydan erbet habar gelendir öýdüp çaklapdylar. Ýöne ol hatynda janynyň sagdygy, harby tribunalyň özüne iş kesendigi, häzir bolsa Orsýediň tokaýynda agaç çapyp ýörendigi, nesip bolsa ýene-de baş ýyldan soň gaýdyp geljekdigi hakynda ýazypdy.

Muny gelenler aňyp, ýerli-ýerden “Şükür et, ölmän eken, baş ýyllyk näme, göz açyp-ýumasy salymda geçer” diýşip, göwünlik berip, turuşmak bilen boldular.

12.

Bu gün säher bilen howa bulaşdy, soňam ýagys damjalady. Yzy bilenem gün çykyp, ýeriň ýüzi tämizlenen ýaly boldy.

Gadam Gülmusa ejelere gelipdi. Ol sözüniň bir ýerinde “Narly agamdan hat alypdym welin, men ony öýde galdyryp gaýdyberipdirin” diýdi.

– Getirseň bolmadymy?-diyip, Gülmusa eje Gadama ýüzlendi. – Şo-ol bir hatyndan soň oguljygymyň hatynyň yzy üzüläýipdi-diýip, ýördüm. Okadyňmy, oglum näme ýazýar?

– Ýazýan zady-ha köp onuň.

– Hany gürrüň bersene.

– Bar gaýgysy yzy onuň.

– Yzynda gaýgy eder ýaly näme barмышyn? Yeke başynyň aladasyny

etse bolany. Täze hasyldanam ýetdik paýymyzy berdiler. Belki, indi tamdyr nanynam iýeris. Şü üç ýetimi ese-boýa galdyryp bilsek, gaýyn-gelniň başga aladasy ýok.

– Gürrüň Gülöwser barada.

Gülöwser öz adynyň tutulanyna diňşirgendi-de, olaryň gürrüňlerini diňledi.

– Gowusy, daýza jan, men seň özüňe aýdaýyn. Ogluňyz ýazypdyr: “Men bu ýerden diri dolanyp barjagym gümana. Gülöwseri atasy öýüne ugradyp goýberiş. Ol menden boş. Size ýekelik kyn düşer. Eje jan, çagalammy welin bermäweri. Käbäm, meniň sargydymy berjaý etmeseň, o dünýe, bu dünýe närazydyryn” diýip berk tabşyrypdyr.

– Ýalan! – Gülöwser içerden atylyp çykdy-da, Gadamyň rehimsiz ýüzüne alarylady. -Sen oglan nämeleri samrap dursuň?

– Sen näme meň üstüme çişýäň? Äriň ýazypdyr şeý diýip.

– Hany görkez şol haty, menem göreýin?!

– Görkezemde, görkezmämde, sen hat okap bilýämiň diýsene?

– Okap bilmesem-de, men onuň hatyny görsem tanaryn. Ol ölmez, gaýdyp geler. Bardy-geldi öläýende-de, men onuň ojagyny öçürmen. Garaşaryn, tä ölinçäm garaşaryn.

Gadamyň getiren habary gaýyn-gelin arasyna-da sowuklyk berdi, aşlaryna awy gatdy.

Gülöwser dälirän ýaly boldy, gaýnynyň ýanynda-da ýangynly gepledi:

–Enesi, bu gürrüňler Gadamyň özüniň toslap tapan zatlary. Gaýraty bolsa, görkezsini haty.

– Men ony oglanlara okamaga berdim.-diýip, Gadam hem sesini gataldybyrak gepledi. -Gardaşlaryň hem eşitdi. Ýogsa-da, Gülöwser, sen talagyň berlensoň, bu içerde goýulmajagyňa akylyň ýetenokmy?

– Bela edenokmy, gap sesiňi ýerçeken, bolmasa kelläňi ýaryan. Gitmerin, etimi tike-tike etselerem gitmerin. Enesi – Ol Gülmusa ejäň ýanyna geldi. – balalarymdan aýrylyp git diýmän.

– Eger, gelin, adamyň şeýdip ýazan bolsa, onda menem şerigatyň garşysyna gidip bilmen-ä. Talagyňy alaňsoň onuň yzynda oturmak saňa-da dürs dälidir. Wah, men bu zatlary eşitmän, ölüp giden bolsam bolmadymy?

– Enesi...

– Jan guzym.

Olar gözyaş döküp, garsa gujaklaşdylar. Şol pursadam Gadam howludan çykyp gitdi.

Şol gün agsam Gülmusa ejelere Gülöwseriň dogan-garyndaşlary döküldiler.

– Wah, men bir garabagyr ene boldum. Narly ýaly, bigaýrat ogul dograndan, dogurman geçen bolsam bolmadymy? – diýip, Gülmusa eje-de ara goşuldy. – Gülöwser gelinleriň naýbaşysy, gözümiň ýagy, yetimleriň hossarydy. Ony nirä äkitmekçi bolýarsyňyz? Talagam bolsa, owarram, gözümi ýumaryn. Siz oňa degmäň, goý ol bizde ýaşabersin. Il-günem näme diýse, şony diýsin. O gitse, çülpelere kim sereder, körpäni kim emdirer, agtyjagym wepat bolar.

– O biziň işimiz дәl. Ýöne talagy berlen uýamyza eýe durmak biziň borjumyz.-diyip, Gülöwseriň uly dogany Gadamyň ýüzüne seretdi.

– Şü öýden diňe maslygymy çykararsyňyz.

Gülöwseriň agzyna bakmadylar. Onuň gujagyndaky gundagyny zor edip aldylar-da, getiribem Gülmusa ejäniň öňüne okladylar.

– Alyň, güjügiňize eýe duruň, nätseňiz şeýdiň, özüňiz emdiräýiň.

Gülmusa eje ýere oklanylan bäbegi garbap alanam bolsa, gulagyna gelniniň zaryn sesi geldi durdy,geldi durdy.

x x

x

Gülöwseri çagalaryndan aýryp, atasy öýüne getirdiler. Onuň ykbaly basym çözüldi. Şol gün ol ikindinaralar arabakeş Tagan golaga nikalanylyp berildi. Ol birki adama güýç bererli дәldi. Ýöne ony bu ýerden köplük bolup süýrәp diýen ýaly alyp gitdiler.

Şol pursatdan başlabam Gülmusa ejäniň derdi artdy. Çagalaryň ulujalaryny-ha birjigem gaýgy edenokdy. Onuň bar gaýgysy gundagdaky çagady. Ol eýýämden ajygyp, çyrlap otyrды.

Şol günü-hә uzakly gijäni aglap geçirdi. Gülmusa eje ony höre-kөşe edip gördi, nabatly suw içirdi, barybir, ol sesini goýmady. Soň ol ony gujagyna alyp golaýda çaga dogran eneleriň

öýlerine aýlady. “Birki owurt emdiriň, gaýrat ediň, agtyjagym ölüp barýar” diýip, ýalbarmak-ýalbardy. Gülmusa ejäniň ýüzünden geçip bilmeýän gelinlerem tapyldy. Her gün biri emdirdi. Soňy bilen birentek ene “süýdüm çekilipdir, öz çagama-da ýetenok” diýse, olaryň käbiri “keseki çagany keşdim çekenok” diýýärdi.

Kakamyradyň ýagdaýam şondan gowy dälidi. Bir garny açdy, bir garny dokdy. Üstesine-de: “Eje,sen niredede?” diýip, howlyň içinde iki-baka elewräp ýördi. Gündizlerine dem ganymatdy, gijelerine welin Gülmusa ejäniň ýuregine-bagryna düşýärdi, başyny alyp, nirädir bir ýerlerik çykyp gidesi gelýärdi.

Bir günem Gülmusa ejäniň gökdäki dilegi ýerde gowuşdy. Olaryň ýanyna täze bir goňşy göçüp geldi. Ol goňşynyň täsin ýeri: :Çagajygy başga birine emdirtjek bolup kösenip ýörme. Getiriber, günde bir däl, iki-ýç getir, ýüzümi çytmaryn” diýipdi.

Gülmusa eje welin oňa haýran galýardy. “Balajygma rehmi inendir munuň. Alladan gaýtsyn, ýuzi-gözi dert görmesin” diýip, alkyş baryny aýdardy. “Iýmeseň süýt inmez” diýibem, her gezek onuň ýanyna eli boş gelmezdi, nämedir bir zat getirerdi.

–Gülmusa eje, gulagym agyryp halys ynjalamak-la. Asyl muňa hiç zadyň kömegi degenok – diýip, bir gezek täze goňşy Doýduk onuň ýanynda zeýrendi.

–Wiý, gyzym, öňräk aýtsaň bolmadymy? Häzir men gulagyňy suwa gaýnadylan ýowşanyň buguna tutaryn welin, kömegi degse gerek.

– Şeýtseňizläň. Ýogsam aňkamy aşyrýa bi.Şol gün Gülmusa eje öýlerine giç agşam gaýtdy...

Muhammetjigi welin ýadaman-ýaltanman günde üç wagtyna gatnatdy. Çagajyk ene Süýdünden ers-mers boldy ötägitdi. Ol indi agzyna tutdurylan bulamakdanam, geçi süýdündenem gereğini edinýärdi. Gülmusa eje muňa iki bolup bilmeýärdi. Tüweleme, Kakamyratdyr Ogulsuraý dagylar-a jedir-jedir edişip, Gülmusa ejäniň zyzndan aýrylanokdylar, igdeden, hozdan çöpleşdirip, mellegiň içinden çykamazdylar.

Boldy-boldy Gülöwsere boldy, bu dünýede ähli zat o görgüliň garşysyna goýlan ýalydy.“Balajyklarym”diýip, uzakly gijäni aglap-eňräp geçirýärdi. Tagan golag-a onuň ýagdaýyna

düşünjegin bolmaýardy. Gülöwser welin maşgala bolup ýaşaşsa-da, ondan göwreli bolsa-da, öz çagalaryny ýatdan çykaryp bilmeýärdi. Uzakly gün bar oý-pikiri yzynda galdyryp gaýdan çagalarydy, şolar ýadyna düşende, içine ot düşýärdi. Romanlar